

Яр821.161.2
Я739

СИЛЬВЕСТЕР -
ЯРИЧЕВСЬКИЙ.

НЕБЕСНІ

СЬПІВЦІ

— (АЛЕГОРИЯ). —

Sp 821.161.2
л 739

СИЛЬВЕСТЕР ЯРИЧЕВСЬКИЙ.

НЕБЕСНІ СЬПІВЦІ

драматична алегорія,

відіграна дня 13. IV. 1902 року в ХІІ. роковини смерти

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

вихованицями „Руского Інститута для дівчат
у Перемишлі“.

Музика: Ромуальда Зарицкого.

Колекція

Юршин Олександр

Дарунок від

Є. А. Юршин

Чистий дохід призначений на побільшене бібліотеки „Руского Інститута для дівчат у Перемишлі“.

ПЕРЕМИШЛЬ.

З печатні Йосифа Стифіого, 1902.

Накладом автора.

ТВЕРДИНІ РІДНІЙ — ІНСТИТУТОВИ — І СЛАВНИМ ДОНЯМ

ВІТЧИНИ,

ЩО ВСЕ ЗАПОПАДЛИВІ Й ОХОЧІ ДО СКЛАДАННЯ

НАРОДНОГО ПОДАТКУ

— ПЕРЕМИСКИМ ІНСТИТУТКАМ —

ОТСЮ СВОЮ АЛЕГОРИЮ

ПРИСЬВЯЧУЄ

АВТОР.

Місячна нічка на Україні. Серед степу з ліва стоїть висока могила, далі пливе Дніпро, а ще далше розсипало ся кілька темних моил. Настрій сумовитий, жалібний. Біля могили сидить смутний *Син України*, — молодий козак, поклавши голову на руки, неначе ридаючи з тиха. В далі на дніпрових берегах поставали й позасідали *Русалки* в прозорім, яснім одіню, з розвіяним, ясним волосем, в зелених вінках на голові, з крильцями у рамен; на шатах їх поначіпались зелені трави. Невидимий музика виграває тихо-тихесенько смутну мелодію-пісоньку. Він супроводить своєю грою всі появи. Між тим говорить стояча

Перша русалка:

Як тихо докола, як сумно, сестриці!
 Як німо еріблить ся вода Словутиці
 і нарід веселих не знає пісень —
 прийшов на козацтво невзгодоньки день...

Друга русалка:

Колись — у степу тім жите так кипіло,
 татарскою кровю все поле пашіло,
 колись — тут Європи стояв кріпкий мур.
 Вкраїна за неї боролась, як тур...

Третя русалка з жалом:

В ярмі, у неволі козацкі сини,
 у ганьбі срамотній батьківскі гроби,
 кайданами слово зглушили тирани,
 серцям завдають лиш невольничі рани;

поникли вкраїнські діти-соколи —
остались високі могили на поли!

Всі русалки співвають дуже сумно, а невидимий музика
грає з ними:

В ярмі, у неволі козацкі сини,
у ганьбі срамотній батьківскі гроби,
поникли вкраїнські діти-соколи —
остались високі могили на поли.

(Міжтим являє ся з правого боку старезний *Кобзар* з кобзою під пахою, підходить повільною старечою ходою — тихо до *Синови України* і говорить в супроводі смутної гри невидимого музика:)

Кобзар:

Чуєш, сину, як русалки плачуть?
Чуєш, як там гайворони крачуть?
Як із нами степ увесь тоскує?

Син України сумовито:

Чую, батьку, все те серце чує —
і ще більший жаль душу толочить,
тіло, кости, серце й мозок точить:
вже нам мабуть не здобути долі,
вже нам мабуть не витати волі,

вже з кайданів не звільнити руки,
 проклянуть нас діти і онуки!
 Проклянуть, що долю ми приспали,
 держачи в руках мечі зі стали! . . .

Кобзар успокоюючи :

Цить, мій сину, душе ясна. щира!
 Ту спасе тебе надія й віра,
 Лихоліте чорне осолодить
 й местника і ран і кривди зродить.

Син України :

О, сьвяте будь слово те, кобзарю!
 Щож прогнати в силі тучу-хмару,
 що нависла понад головами?
 Хто змилосоєрдить ся ту над нами?
 Все пожер наш ворог темний, лютий,
 нам лишив тюрму, укази, кнути . . .

Кобзар :

Послухай, мій сину. Був раз князь хоробрий
 і наїд у його був гарний і добрий.
 І жив він щасливо. Аж раз мовби грім
 мара війни люта злетіла на край:
 палила — шаліла по краю цілім,

людьми загатила широкий дунай. *)
 Упала країна і ворог забрав
 князя зі собою в тяженький полон
 і княжу родину в желіза скував,
 повів на неволю, на муки на скон,
 І згинула княжа родина ціла,
 а горда ватага преславних бояр
 побіднику пісню триумфу ревла...
 Остав ся один лиш, один лиш — кобзар.
 Він тихо — з жальом перейшов у народ
 і в простії душі, в уста незучені
 пісні невмиручі, грімкії, сьвячені
 вкладав і плекав їх із рода і в род.
 Та пісня сьцівала про славу минулу,
 та пісня — ридала про горе тяжке,
 онаж накликала й до бою усе —
 і з пісні тієї полумя дмухнуло,
 що край запалило і люд піднесло
 на ворожий, лютій, деспотовий плід —
 ах, люд повело до побід!

Син України в задумі:

Полумя пісень піднесло до побід!

(В далі розходять ся русалки на два бо-
 ки, никнуть).

А ти, Україно, богата в пісні,
 а всі вони милі, такі жалісні,
 бо всі вони горе сьвівають твоє — — —

*) У народній пісні = велика ріка.

(Павза).

Чи в них воскресене, Вкраїно, твоє?

(З правого боку являє ся пишній *Геній* *України* в блискучому диядемі на голові. Тишина, тільки *невидимий музика* грає голоснійше, потому знову тихше, але вже веселійшу пісню. *Кобзар* і *Син України* повставали. Глядять із жахом, але й zarazом з подивом:)

Син України:

А хто ти, царице ласкава і ясна?

Кобзар:

Здаєть ся — ми знаєм тебе, о прекрасна,
бо серце у грудях до тебе так беть ся,
як мати зі сином коли ізійдеть ся.

Геній України повільно:

Я — Вкраїна!

Син України і Кобзар подають ся назад:

Україна?

Геній України взнеслим тоном:]

Україна. Чую — стогнуть лози —
ні, се льлють ся моїх синів слъози
так за мене і гудять тужливі

пісеньки, ті дуже жалосливі.
 Так ви хочете збудити з гробу
 матір і тяжку прогнать жалобу?
 Проквиляє немічне вірлятко —
 і квилить орел, старенький батько!
 Тяжко, діти, тяжко з ворогами,
 а ще гірш з плакучими синами!
 Тож приводжу вам співців небесних,
 що пісень вас научать чудесних,
 животворних — слухайте їх діти
 час вам інших вже пісень уміти!

(*Геній України* дає лівою рукою знак, входить *Просьвіта* з вінцем зьвізд на чолі, шата в неї золотиста в грецькім стилі, книга в руці. Іде повагом. На тлі на дніпрових берегах являють ся *русалки*, що здивовані приглядають ся усьому. *Невидимий музика* грає легесенько вязанку з козацких пісень. *Просьвіта* стає по лівій руці *України*.)

Геній України (до Кобзаря й Сина України):
 Се — небесная донька — *Просьвіта*!

(до *Просьвіти*):

Ждем, о геніє, твого слова!

Просьвіта :

Я несу в усі країни сьвіта
ясну правду, що підносить д' горі
народи убогі, серцем хорі.

Всю силу серця й духа я гуртую,
від праці мозків най краплить ся піт
даремне звуків слова не марную,
краси, життя і мисли сьвіт будую,
най вище сонць іде народів слід —
не до терпінь, лиш до побід!...

(Звертаєсь до всіх:)

Вже досить вам дитинної роботи:
в давно минулих літ багні гидкім
купатись, плакати на ті скорботи,
ще не дають вам бодаків полоти...
На шлях новий вже раз ступіть!
Прозрїть вже раз, прозрїть!!..

Геній України :

До вподоби вам та пісня, діти?
Тож горнітєсь разом до просьвіти!

(Являєсь *Праця* зі збіжевим вінком на
скрані, в сорочці льняній, вишиваній звичайно,

з засуканими рукавами ; в руці у неї серп, оплетений колосем збіжжя.)

Праця :

Я кличу до праці, до труду — народе!
 А зникне недоля і клятї невзгоди.
 У цвїти вберуть ся місточка і села
 і рідная хата вам стане весела.
 Гаразд засияє, утікне і голод
 з під стріхи сільської і нужда і холод.
 І сила в вас буде могутна, велика,
 не знищить вас, братя, хуртовина дика,
 ні лютого брата знущанне,
 ні ката пекольне кнуванне!

(Входить у блакитній, грецькій шатї *Любов-вітчини* з вінком червоних і білих рож на голові.)

Любов вітчизни :

Я одну лиш пісню знаю,
все єї собі сьпіваю :

(Кладе праву руку на серці і звернена до
України говорить з чутем глибоким:)

Красна ти, прекрасна — руска мамо!
золотистими ланами в літі,
як та пишна рожонька у цвїті
Ти красуєш ся!.. У твого храму
нині урочисто присягаю,
що тебе одну — одну кохаю!

Любий ти, народе руский, добрий —
мова в тебе — пісонька прекрасна,
серце в тебе — зірка в небі ясна,
дух твій — витязь гарний і хоробрий...
Нині урочисто присягаю,
що по вік тебе кохаю!...

В злиднях, серед болю й громів-тучі,
в щастю, в ясному душі спокою,
Ти одна, о Руси, перед мною
і твої пісні сьвяті — могуті...
Тож Тобі на віки присягаю,
Що Тебе, о рідная, кохаю!

(Відступає, стає по правій руці *Генія України*.)

Геній України виступає на перед:
Великаж дяка вам, сьпівці сїонські!
Най ваша пісня, мов ті єрихонські
могутні труби, геть понищить мари
недолі, смутку й безділля прочвари!

(Виступає зівсім на перед. *Невидимий музик* грає арию пісні „Не пора Москалеви й Ляхови служити!“ і переливає єї в усяких варіяціях).

В гору серця! Над ту пекольну силу,
що темноти й пересудів шкарлуцу
кує і нарід тисне у могилу —
і над товпу гасителів ту злюцу,
що мозки й серця люду рада вбити,
серця в гору! Ось зірка бє *просьвіти*!

Замовкніть стони і кайданів звуки,
 у гріб лягла мара неволі люта,
 вільні, сильні несковані руки
 здійме весь люд — і пісня призабута
 задзвонить в піднебеснім, яснім полі:
 вітай, сияй нам ясне сонце волі!

В гору серця! Над сині ленти-ріки,
 де муки, злидні, горе люд приспали
 й здавалось — вбили вже його на віки —
 й надії на краснійші дні пропали —
 на місце гробової там гнилизни —
 диви, як сходить день *нової життя!*

В гору!... і з зойком впали вже кайдани
 і перевертні з дива зацімліли
 і скаменіли вороги тирани:
 нові веде порядки племя сьміле —
 і покарає їх, та не сурово:
 навчить їх знати *правду і покору...*

(При послідній зворотці падає *Кобзар* і *Син України* на коліна і, поклавши руки мов до мольби, вдивляють ся оба з захватом в постать *Генія України*. Невидимий музика грає свою арию „Не пора!“ зівсім голосно. З неба падає чудесний сніп сьвітла на всі особи алегорії. Музика переливає ся в мотив пісні „Ще не вмерла Україна!“ Завіса спадає помалу.)

546400

БІБЛІОТЕКА
КАМУНА